

# Petičné právo a obecná samospráva\*

## Right to Petition and the Local Self-Government

Tomáš Alman

### Abstract

The Article deals with right to petition as form of participation of inhabitant of the municipality in the public affairs in conditions of local self-government in the Slovak Republic. Article specifically focuses on highlighting the democratic principle and by analogy on its fundamentals and meaning. The aim of the article will be through the analysis of relevant scientific literature, legislation and other sources to identify the position of the right to petition as a special form of local self-government, alternatively try to point out the specific problems of this institute, provide the evaluation opinion and offer solutions.

**Keywords:** petition, right to petition, constitution, local self-government.

### Úvod

Článok pojednáva o petičnom práve ako forme účasti obyvateľov obce na správe vecí verejných v podmienkach obecnej samosprávy v Slovenskej republike. Špeciálnu pozornosť zameriavam na zvýraznenie demokratického princípu v rámci danej formy a analogicky aj na vyjadrenie jej podstaty a významu.

Cieľom článku bude prostredníctvom analýzy príslušnej vedeckej spisby, právnych predpisov a iných zdrojov identifikovať pozíciu petičného práva ako osobitej formy uskutočňovania obecnej samosprávy popri ostatných formách, subsidiárne sa budem snažiť poukázať konkrétne nedostatkové oblasti, zaujať hodnotiace stanovisko a poskytnúť prípadné návrhy a riešenia.

### **Teoreticko-právne východiská petičného práva v Slovenskej republike**

---

\* Článok bol vypracovaný ako súčasť riešenia grantového projektu VEGA: 1/0340/17 Formy uskutočňovania obecnej samosprávy.

Obecná samospráva (ďalej aj samospráva) a jej uskutočňovanie bezprostredne súvisia s obyvateľom obce, obyvateľ obce má v tomto smere primát, nakoľko ho možno chápať ako zdroj moci, ako vykonávateľa moci, no taktiež má rozmer adresáta samosprávy.

V procese historického vývoja samosprávy a celkovo možností účasti osôb v oblasti správy vecí verejných, kreuje sa rozsiahly diapazón prostriedkov na formulovanie vôle v tomto prípade miestneho spoločenstva. Okrem klasických foriem uskutočňovania obecnej samosprávy prostredníctvom prvkov priamej demokracie (najmä miestne referendum, zhromaždenie obyvateľov obce, či iné) a zastupiteľskej demokracie (voľby orgánov obecnej samosprávy), obyvatelia obce disponujú komplexom ďalších právne relevantných nástrojov, ktoré náležite zabezpečia ich účasť pri riešení vlastných záležitostí.

Podľa Kráľa (2004, s. 82) petičné právo patrí medzi tzv. prirodzené práva a z historického hľadiska je jedným z najstarších práv, ktoré sa uplatňovalo ešte pred vznikom moderných demokratických štátov. Prirodzenosť petičného práva bola uznávaná takmer vo všetkých režimoch bez ohľadu na ich demokratickú, či právnu povahu.

Palúš (2016, s. 155) rozvíja dané myšlienky o fakte, že petícia v zmysle žiadosti, ktorou sa osoba alebo skupina osôb obracajú na mocenský orgán, aby sa v rámci svojich právomocí niečo povolil, zabezpečil nápravu spôsobenej škody alebo udelil určitú výsadu, či výnimku – je jednoznačne jedným z najstarších práv, ktorým jednotlivec disponoval. Obsah, forma, účel i vybavovanie petícií sa v priebehu historického vývoja evidentne menili a dnes je petičné právo považované za klasické politické právo.

V zmysle nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 42/95. z 2. mája 1996 petičné právo predstavuje jednu z foriem priamej demokracie a umožňuje občanom zúčastňovať sa na správe vecí verejných.

Škultéty poukazuje aj na správno-právny charakter petičného práva. *In concreto* z hľadiska správneho práva je tu evidentný aspekt kontroly, kontrola sa konkrétne vykonávaná na základe sťažností a petícií, pri petičnom práve ide teda o jednu z foriem kontroly vo verejnej správe (2009, s. 161-166).

Východiská petičného práva nachádzame okrem všeobecných ustanovení o právnom, demokratickom štáte a ustanovení o politických právach najmä v čl. 27 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len Ústava SR). Podľa zmieneného ustanovenia sa petičné právo sa zaručuje. Každý má právo sám alebo s inými obracať sa vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu na štátne orgány a orgány územnej samosprávy so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami. Petíciou nemožno vyzývať na porušovanie základných práv a slobôd. Petíciou nemožno zasahovať do nezávislosti súdu. Posledné dve myšlienky predstavujú striktné obmedzenie petičného práva, ide teda o jasne formulované zákazy.

Drgonec (2004, s. 209) analyzuje dikciu skúmaného znenia Ústavy SR. Petičné právo priznáva Ústava SR každému, teda nielen občanom Slovenskej republiky, ale všetkým fyzickým osobám a právnickým osobám. Možno ho uplatňovať individuálne (sám) alebo kolektívne (s inými osobami). Z Ústavy SR vyplýva, že aj žiadosti, návrhy a sťažnosti určené orgánom verejnej správy, ktoré nie sú označené ako petície, sú formou uplatnenia petičného práva. Ústava SR *expressis verbis* uvádza, že petíciu možno podávať vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu, obsah týchto termínov Ústava SR nevymedzuje. Vzhľadom na súvislosti možno konštatovať, že pri petíciách nejde o vlastné záležitosti (tie je možné riešiť individuálnymi právnymi prostriedkami, ako napríklad sťažnosti), ale je tu badateľný opačný charakter petície, a teda že petície sa podávajú v prospech druhých. Petenti sú oprávnení obracať sa na adresátov petície so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami. Zmienené pojmy je možné považovať za synonymá, avšak z gramatického slova zmyslu vyplýva, že tu existujú sémantické rozdiely. Sťažnosťou sa niekomu sťažujeme, žiadosťou o niečo a niekoho žiadame a návrhom niečo navrhujeme. Adresáti petície sú stanovení explicitne, konkrétne ide o štátne orgány a orgány územnej samosprávy. Vzhľadom na Ústavou SR predpokladané petičné právo, existuje tu povinnosť adresáta s petíciou sa zaoberať (prijat' ju, ak nie je príslušný poslať ju príslušnému orgánu a petenta informovať, v predpísanej lehote oznámiť podávateľovi výsledok svojho šetrenia, čo však neznamená, že petícii musí vyhovieť<sup>2</sup>) (Palúš 2016, s. 155-156).

Petičné právo má aj medzinárodný rozmer (v kontexte Európskej únie), čím je len potvrdená prirodzená podstata a význam daného politického práva. Z dikcie článkov 20 a 227 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, článku 44 Charty základných práv Európskej únie vyplýva, že každý občan Európskej únie má od nadobudnutia platnosti Maastrichtskej zmluvy právo adresovať Európskemu parlamentu petíciu vo forme sťažnosti alebo žiadosti v otázkach, ktoré patria do pôsobnosti Európskej únie. Petície posudzuje Výbor Európskeho parlamentu pre petície, ktorý

---

<sup>2</sup> Špecifické typy petícií vyvolávajúcej právne účinky predstavujú petícia aspoň 350 000 občanov Slovenskej republiky za vyhlásenie celoštátneho referenda určená prezidentovi Slovenskej republiky (čl. 95 Ústavy SR), petícia aspoň 30 % oprávnených voličov v obci za vyhlásenie miestneho referenda určená obecnému zastupiteľstvu podľa § 11a ods. 1 písm. c) zákona č. 369/1990 o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o obecnom zriadení), petícia aspoň 30 % oprávnených voličov v obci za vyhlásenie miestneho referenda o odvolaní starostu určená obecnému zastupiteľstvu podľa § 13a ods. 3 písm. a) bod 1 zákona o obecnom zriadení, petícia aspoň 30 % oprávnených voličov vo vyššom územnom celku za vyhlásenie referenda na území vyššieho územného celku určená zastupiteľstvu vyššieho územného celku podľa § 15 ods. 1 zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (ďalej len zákon o samosprávnych krajoch), petícia aspoň 30 % oprávnených voličov vo vyššom územnom celku za vyhlásenie referenda o odvolaní predsedu vyššieho územného celku určená zastupiteľstvu vyššieho územného celku podľa § 15 ods. 2 písm. c) toho istého zákona.

rozhoduje o ich prípustnosti a zároveň je zodpovedný za ich spracovanie. Petičné právo má poskytovať občanom a osobám s trvalým pobytom na území Európskej únie jednoduchý spôsob nadviazania kontaktu s európskymi inštitúciami formou žiadosti alebo sťažnosti.

*Lex specialis* v podmienkach Slovenskej republiky predstavuje zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o petičnom práve). V tomto kontexte nesmieme opomenúť novelu zmieneneho osobitného predpisu zákonom č. 29/2015 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon o petičnom práve a ktorým sa dopĺňa zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení zákona č. 214/2014 Z. z.. Citovaný zákon extenzívnym spôsobom upravuje skúmanú oblasť, pričom za kľúčové možno považovať nasledovné skutočnosti.

V zmysle § 1 a nasledujúcich ustanovení zákona o petičnom práve má každý právo sám alebo s inými obracať sa vo veciach verejného záujmu alebo iného spoločného záujmu so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami na orgány verejnej moci. Na účely tohto zákona orgánmi verejnej moci sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, osoby, ktorým zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach iných osôb. Petíciou sa nesmie zasahovať do nezávislosti súdu. Petícia nesmie vyzývať k porušovaniu ústavy, zákonov a právne záväzných aktov Európskej únie, popieraniu alebo obmedzovaniu osobných, politických alebo iných práv. Vo výkone petičného práva sa nesmie nikomu brániť. Výkon tohto práva nesmie byť nikomu na ujmu.

Na zostavenie petície, obstaranie podpisov pod ňu a doručenie petície orgánu verejnej moci môžu osoby podávajúce petíciu vytvoriť petičný výbor. Petičný výbor nie je právnickou osobou. V petícii sa určí osoba na zastupovanie v styku s orgánom verejnej moci, ktorá dovŕšila 18 rokov veku (ďalej len zástupca). Ak je vytvorený petičný výbor, určujú zástupcu členovia petičného výboru. Každý má právo spôsobom neodporujúcim zákonu vyzývať iné osoby, aby svojimi podpismi petíciu podporili. Petíciu možno podporiť aj v elektronickej podobe, pričom osoba podporujúca petíciu namiesto podpisu na účely potvrdenia podpory elektronickej petície uvedie svoju adresu elektronickej pošty, na účely potvrdenia podpory elektronickej petície uvedie svoju adresu elektronickej schránky, na účely potvrdenia podpory elektronickej petície pripojí svoj zaručený elektronický podpis, alebo vykoná potvrdenie podpory osobitným spôsobom prostredníctvom informačného systému pre elektronické zhromažďovanie údajov o osobách podporujúcich petíciu. Osobitný zákon môže ustanoviť aj ďalšie náležitosti petície. Ostatné ustanovenia zákona o petičnom práve upravujú inštitúty ako zhromažďovanie podpisov pod petíciu, podanie a vybavenie petície (napr. označenie slovom petícia a pod.) či súčinnosť pri vybavovaní petície a pod.<sup>3</sup>

---

<sup>3</sup> Bližšie v príslušných ustanoveniach zákona o petičnom práve (najmä § 4a-7).

Zvláštnou a samostatnou formou uplatnenia v Ústave SR zakotveného petičného práva, ktorá sa nespravuje zákonom o petičnom práve, je predkladanie pripomienok verejnosti k návrhom zákonov a iných materiálov v rámci tzv. medzirezortného pripomienkového konania. Táto forma je upravená v legislatívnych pravidlách vlády Slovenskej republiky schválených uznesením vlády Slovenskej republiky zo 4. mája 2016 č. 164 v znení uznesenia vlády Slovenskej republiky z 28. septembra 2016 č. 441 a výslovne počíta aj s možnosťou predkladania pripomienok elektronickou formou, dokonca tento spôsob pripomienkovania preferuje (Stodola, Dostál, Kuhn 2013, s. 5).

V zmysle obsahového zamerania článku je potrebné podčiarknuť spomínanú skutočnosť, že okrem štátnych orgánov sa s petíciami možno obracať na orgány územnej samosprávy. Zákon o petičnom práve však neobsahuje osobitnú úpravu výkonu petičného práva vo vzťahu k územnej samospráve, jedinou výnimkou sú ustanovenia § 5c a § 5d. Z dikcie predmetných ustanovení vyplýva, že ak je predmetom petície činnosť orgánov územnej samosprávy, jej poslancov alebo štatutárneho orgánu organizácie, ktorej zriaďovateľom je orgán územnej samosprávy, petíciu vybavuje príslušný orgán územnej samosprávy. Dané ustanovenie odkazuje na § 10 zákona o obecnom zriadení a § 2 zákona o samosprávnych krajoch. V § 10 zákona o obecnom zriadení sa uvádza, že orgánmi obce sú obecné zastupiteľstvo a starosta obce, pričom obecné zastupiteľstvo môže zriadiť obecnú radu a komisie. Obecné zastupiteľstvo môže zriadiť samostatnú komisiu pre vybavovanie petícií určených obecnému zastupiteľstvu, alebo tým môže poveriť niektorú inú komisiu.

Zákon o obecnom zriadení nestanovuje minimálny počet podpisov na petícii určenej obecnému zastupiteľstvu. Bližšiu špecifickú úpravu výkonu petičného práva vo vzťahu k územnej samospráve neobsahuje ani zákon o obecnom zriadení. Petícia sa v ňom spomína iba v súvislosti s petíciou za zlúčenie alebo rozdelenie obce (§ 2a ods. 6), s petíciou za vyhlásenie miestneho referenda (§ 11a ods. 1 písm. c, § 11a ods. 3) a s petíciou za vyhlásenie miestneho referenda o odvolaní starostu (§ 13a ods. 3). Zákon o obecnom zriadení ustanovuje, že kontrola vybavovania petícií je súčasťou kontrolnej činnosti, ktorú vykonáva hlavný kontrolór obce (§ 18d ods. 1)<sup>4</sup>.

Zákon o petičnom ďalej uvádza, že iný vecne príslušný orgán verejnej moci ako orgán verejnej moci uvedený v § 5d ods. 1 prerokuje petíciu so zástupcom a petičným výborom vtedy, ak petíciu podporilo najmenej 1000 osôb alebo aspoň 8 % osôb oprávnených voliť do orgánov samosprávy obce, ktorej bola petícia určená. Ak je petícia podľa 5d ods. 2 zákona o petičnom práve určená obecnému zastupiteľstvu alebo zastupiteľstvu samosprávneho kraja, je jedno či druhé zastupiteľstvo povinné petíciu prerokovať na svojom zasadnutí a umožniť vystúpiť počas prerokovania petície zástupcovi a členom petičného výboru. Zákon o petičnom práve ďalej

---

<sup>4</sup> Tamtiež.

ustanovuje, že orgán verejnej moci nie je povinný prerokovať petíciu, ak jej obsahu vyhovie v plnom rozsahu.

Petičné právo a aplikačná prax obecnej samosprávy

Vzhľadom na kontext článku, zaradenie nasledujúcej matérie môže vykazovať určitú logickú divergenciu. Mám za to, že v tomto prípade ide naopak o logický konštrukt, ktorý má zreteľný súvis s predchádzajúcimi analyzovanými oblasťami.

Zákon o petičnom práve ustanovuje, že ak tento zákon alebo iný osobitný predpis neustanovuje inak, na prijímanie, evidovanie, vybavovanie a kontrolu vybavovania petícií sa primerane použijú ustanovenia zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov (§ 7 ods. 2) (ďalej len zákon o sťažnostiach). Podľa § 11 ods. 1 zákona o sťažnostiach na vybavenie sťažnosti je príslušný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí činnosť, o ktorej sa sťažovateľ domnieva, že ňou boli porušené jeho práva alebo právom chránené záujmy. Vybavovanie sťažností orgán verejnej správy upraví vnútorným predpisom. Z uvedeného vyplýva kardinálna skutočnosť, obec má totiž zo zákona povinnosť upraviť vybavovanie petícií vnútorným predpisom.

Nasledujúca časť článku vychádza prevažne z dát, ktoré sú výstupom štúdie<sup>5</sup> „*Prístup samospráv k petíciám*“ autorov Dušana Stodolu, Ondreja Dostála a Ivana Kuhna (2013, s. 7-17). Pri niektorých oblastiach poukazujem na najzávažnejšie informácie, ktoré implikujú samotný chod obecnej samosprávy jednak z perspektívy príslušných orgánov, no taktiež je tu zohľadnený aspekt obyvateľa obce.

V štúdií bolo oslovených 247 samospráv. Medzi nimi bolo všetkých 138 miest, všetky mestské časti Bratislavy, všetky mestské časti Košíc a 70 vybraných obcí z rôznych veľkostných kategórií. Skúmané obdobie bolo v rozpätí rokov 2003-2012. Z 247 oslovených samospráv im odpovedalo 212, pričom najmenšiu návratnosť odpovedí očakávajúco zaznamenali na úrovni obcí (70%).

Prvý závažný fakt, ktorý vyplynul zo spomínanej štúdie je ten, že len 77 z celkového počtu 212 samospráv, ktoré im odpovedali, uvádza, že majú dokument týkajúci sa petícií a ich vybavovania. Dve tretiny samospráv sa pri vybavovaní petícií neradi žiadnym vnútorným predpisom. Menej než desatina oslovených obcí a menej než polovica slovenských miest má nejaký dokument, ktorým sa riadi pri prijímaní a vybavovaní petícií občanov. Na opačnom póle sú bratislavské mestské časti, z ktorých desať má nejaký dokument daného typu.

Ak sa bližšie pozrieme na to, ako je prijímanie a vybavovanie petícií riešené v tých samosprávach, ktoré uviedli, že sa riadia v tomto procese nejakým dokumentom, zisťujeme, že je možné identifikovať niekoľko typov takých dokumentov. Najčastejšie je proces prijímania

---

<sup>5</sup> Štúdia bola vypracovaná pod gesciou Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika v Bratislave. Informácie sú dostupné aj na ich webovej stránke.

a vybavovania petícií upravený v rámci predpisu označeného ako zásady či pravidlá (29 prípadov zo 77) alebo smernica (25 zo 77). Až 14 samospráv má vybavovanie petícií upravených formou všeobecne záväzného nariadenia, hoci nariadenie nie je vnútorným predpisom. Tu vzniká, podľa môjho názoru, nesúlad s právnym poriadkom Slovenskej republiky, a teda obce postupujú nezákonným spôsobom. Väčšina samospráv, ktoré majú upravené vybavovanie petícií nejakým dokumentom, upravuje týmto dokumentom zároveň aj vybavovanie sťažností. Len 16 samospráv má samostatný predpis pre vybavovanie petícií (bez sťažností), ostatné sťažnosti a petície riešia v jednom dokumente. V niektorých prípadoch je postup vybavovania sťažností podrobne opísaný a vo vzťahu k vybavovaniu petícií sa len uvádza, že sa postupuje analogickým spôsobom. V 11 samosprávach je dokonca vybavovanie petícií upravené dokumentom o vybavovaní sťažností bez toho, aby sa to odrazilo v názve dokumentu.

S ďalšou žiadosťou o informácie autori štúdie oslovili identickú vzorku samospráv, samosprávy oslovili s požiadavkou na zodpovedanie otázok, týkajúcich sa okrem iného aj toho, koľko a aké petície boli prerokovávané v zastupiteľstve daných samospráv v období rokov 2003 až 2012. Ide o desať rokov, resp. dve predchádzajúce štvorročné volebné obdobia a polovicu ďalšieho volebného obdobia. Z 247 oslovených samospráv im odpovedalo 193 z nich, pričom najmenšiu návratnosť odpovedí zaznamenali i v tomto prípade na úrovni obcí (60%). Ako uvádzajú v štúdiu, podiel samospráv, v ktorých boli petície prerokovávané v zastupiteľstve z tých, ktoré na ich žiadosť odpovedali, je menej než polovica. V deviatich desiatkach samospráv bolo v období 2003-2012 spolu prerokovávaných 398 petícií. Vzhľadom na počet petícií, ktoré boli v jednotlivých samosprávach v uvedenom období prerokovávané v zastupiteľstve, tak vo väčšine miest, oslovených obcí a mestských častiach Košíc a Bratislavy neboli prejednávané viac než dve petície. Viac než polovica samospráv však uviedla, že v období 2003-2012 nebol ani jeden prípad, že by bola petícia prerokovávaná na rokovaní zastupiteľstva. Ak by sme sa mali na počet prerokovávaných petícií pozrieť prostredníctvom kritéria jednotlivých rokov resp. volebných období, je evidentné, že čím sa viac približujeme k súčasnosti, tým petícií pribúda. A to platí tak v mestách, ako i obciach a mestských častiach Bratislavy, výnimkou sú len mestské časti Košíc. Nižší počet petícií pred rokom 2007 však čiastočne súvisí zrejme i s tým, že samosprávy informácie staršie ako päť rokov archivujú, neuvádzajú ich a nesprístupňujú ich. Niektoré samosprávy priamo odkázali na Štátny archív.

Ďalší parciálny - no čo do významu - taktiež závažný atribút, ktorý charakterizuje súčasnú situáciu v samospráve a jej prístup k petičnému právu je informácia o petíciách podľa počtu podpisov osôb, ktorí ju podporujú. Takmer polovica všetkých petícií má od 51 po 500 podpisov. Pri počte podpisov treba však pochopiteľne brať do úvahy aj príslušnosť danej samosprávy k veľkostnej kategórii obcí podľa počtu obyvateľov. Kým v mestách sa pod takmer štvrtinu petícií prerokovávaných neskôr v zastupiteľstvách podpíše viac než 500 obyvateľov, v obciach

dominujú, celkom pochopiteľne, kategórie s nižším počtom podpisov. Z dát štúdie vyplynul ďalší dôležitý trend. Populačná veľkosť samosprávy nemusí priamo úmerne súvisieť s kritériom zdôvodnenia počtu podpisov pod petíciou. Ako uvádza štúdia, v desiatke petícií s najväčším počtom podpisov sa okrem hlavného mesta Bratislavy (4x v TOP 10), nachádza aj 33-tisícový Bardejov (2x), 23-tisícová Šaľa (2x), 19-tisícová Rožňava a 54-tisícový Poprad. Ako je zrejmé z ďalších získaných informácií, jednu či dve tisícky podpisov pod petíciu je možné získať od obyvateľov i v prostredí obcí či mestských častí. Potvrdzuje to 20-tisícová Rača, takmer 7-tisícový Lamač, 2,5-tisícové Ťahanovce, 1-tisícové Slovenské Nové Mesto a 4,5-tisícová obec Dunajská Lužná. Ako však potvrdzujú príklady uvádzané v zmienenej štúdii, niekedy stačí i menej ako 10 podpisov obyvateľov na petícii, a i tak sa ňou môže respektíve je ochotné zaoberať sa obecné zastupiteľstvo.

Predposledným zásadným faktom, ktorý vyplýva z citovanej štúdie je tá skutočnosť, že petície obyvateľov obce sledujú síce obsahovo heterogénne oblasti no v konečnom dôsledku všetky majú bezprostredný a dôležitý súvis so životom v obci. Ak sa teda na petície prerokované v zastupiteľstvách pozrieme prostredníctvom optiky tém, ktorých sa týkajú, zisťujeme, že prevládajú petície so zameraním na výstavbu (výstavba, rekonštrukcia, infraštruktúrne siete, petície proti výstavbe budov či priemyselných prevádzok, časté sú petície týkajúce sa dopravnej infraštruktúry, opravy a rekonštrukcie ciest a chodníkov, parkovísk ale i zmien v doprave. Opakovane sa samosprávy ako zriaďovatelia základných škôl stretávajú i s petíciami proti rušeniu či zlučovaniu základných škôl v súvislosti s racionalizáciou siete.

Osobitným problémom sú petície týkajúce sa občianskeho spolunažívania<sup>6</sup>. Ako posledné kritérium, ktoré - podľa môjho názoru - stojí za zmienku je typ uznesenia, ktorým sa obecné zastupiteľstvo vyjadrí k petícii. Pokiaľ ide o uznesenie, ktoré obecné zastupiteľstvo po prerokovaní petície prijímajú najčastejšie, opakuje sa typ uznesenia, v ktorom obecné zastupiteľstvo petíciu berie na vedomie, teda zaujme neutrálny postoj. Vyhovenie petícii alebo deklarovanie pozitívneho postoja s určením konkrétnych úloh smerujúcich k riešeniu problému definovaného v petícii prevažujú nad negatívnymi postojmi či priamemu nevyhoveniu petícii alebo je odmietnutiu. V obciach je situácia odlišná, k petícii nie je často zaujaté žiadne stanovisko vo forme uznesenia, než je to v mestách či mestských častiach Bratislavy a Košíc.

## **Záver**

Slovenská republika rovnako tak aj iné štáty reflektujú trend krízy zastupiteľskej demokracie. V tomto smere eskalujú myšlienky, ako tento problém vyriešiť. Ak klesá záujem o správu vecí verejných prostredníctvom volených, respektíve od nich odvodených funkcionárov, logickým

---

<sup>6</sup> V meste Spišské Podhradie, kde sa až 13 z 21 petícií týkalo žiadostí, aby mesto odkúpilo nehnuteľnosť, aby sa tak predišlo tomu, že ju kúpia Rómovia. Mesto týmto žiadostiam neraz vyhovel!



postupom má byť zvýraznenie úlohy nástrojov a prostriedkov priamej demokracie. Napriek nemožnosti dosiahnuť ideálny stav aj cez rozličné formy priamej demokracie, zmienená požiadavka sa minimálne musí stať vecou širšej diskusie vedeckej, odbornej i laickej verejnosti, ktorá *in summa* prinesie zfunkčenie jednej z konkrétnych stránok výkonu obecnej samosprávy.

Petičné právo, petície sú nástrojmi, ktoré po kvalitatívnej stránke prispievajú k výkonu obecnej samosprávy, sú prostriedkami na formuláciu zásadných problémov miestneho spoločenstva. Aplikáčna prax však vznáša výhrady, identifikuje problémy a žiada riešenia na už niekoľkokrát spomínané zfunkčenie celého inštitútu.

Zákon o obecnom zriadení, zákon o petičnom práve, zákon o sťažnostiach či iné príslušné všeobecne záväzné právne predpisy aj po množstve novelizácií (v mnohých prípadoch dobrých a realitu reflektujúcich novelizácií) stále istým spôsobom ignorujú petičné právo a jeho viaceré nedostatkové oblasti. Riešením problémov je samozrejme precizovanie právnej úpravy, je nutné rozšíriť ústavnoprávnu úpravu o príslušné ustanovenia, aby sme sa vyhli diskusiám, dvojitému výkladu, divergentnosti v aplikačnej praxi a pod.

Odporúčania *de lege ferenda* a *de constitutione ferenda* je možných mnoho, avšak mnoho je i odporúčaní pre samotné samosprávy. Vzhľadom na proklamované informácie zo skúmanej štúdie vzniká (zákonom daná) nutnosť pre samosprávy upraviť vybavovanie petícií vnútorným predpisom (pravidlá, zásady, smernica a pod.), zohľadniť túto skutočnosť aj v názve dokumentu, upraviť pravidlá prerokovania petícií adresovaných obecnému zastupiteľstvu, vytvoriť komisiu pre vybavovanie petícií určených obecnému zastupiteľstvu alebo poveriť vybavovaním petícií niektorú inú komisiu, na rokovaní obecného zastupiteľstva prerokovávať petície určené obecnému zastupiteľstvu ako samostatný bod programu, v rámci prerokovania petícií na zasadnutí obecného zastupiteľstva vždy umožniť účasť v diskusii aj zástupcom petičného výboru a signatárom petície, po prerokovaní petície v zastupiteľstve prijať také uznesenie, ktoré nebude mať len charakter vzatia petície na vedomie, ale vyjadrí sa relevantný postoj obecného zastupiteľstva k petícii a pod.

Ďalšou požiadavkou priamo z praxe je povinnosť pre samosprávy zverejniť na webstránke samosprávy, či cez iné komunikačné kanály všetky informácie súvisiace s petíciami adresovanými samospráve, najmä vnútorný predpis samosprávy upravujúci vybavovanie petícií, informáciu o spôsobe predkladania petícií samospráve a o postupe pri ich vybavovaní, informáciu o petíciách, ktoré boli doručené samospráve, vrátane informácie o tom, ako boli vybavené a pod.. Subsidiárne tu vzniká ďalší dotaz z praxe, v prípade najzávažnejších problémov, ktoré sú predmetom petície, zvolanie zhromaždenia obyvateľov obce by mohlo byť súbežným „krokom“ zo strany obecného zastupiteľstva.

## **Literatúra**

DRGONEC, Ján. 2004. Ústava Slovenskej republiky s komentárom. 1. vyd. Bratislava: Heuréka. 2004, 881 s. ISBN 978-80-8912-205-9

KRÁL', Ján a kol. 2004. Ústavné garancie ľudských práv. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Vydavateľské oddelenie. 2004, 243 s. ISBN 978-80-7160-173-9

PALÚŠ, Igor a kol. 2016. Ústavné právo Slovenskej republiky. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy. 2016, 462 s. ISBN 978-80-8152-0442-4.

STODOLA, Dušan, Ondrej DOSTÁL a Ivan KUHN. 2013. Prístup samospráv k petíciám. Bratislava: Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika. 2013, 33 s. Dostupné z: <http://samosprava.institute.sk/pristup-samosprav-k-peticiam-2013#.WePdcTBpHIU>

ŠKULTÉTY, Peter a kol. 2009. Správne právo hmotné. Bratislava: Heuréka. 2009, 225 s. ISBN 978-80-8089-1226-08.

## **Adresa autora**

PhDr. Tomáš Alman, PhD.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Fakulta verejnej správy

Katedra verejnoprávnych disciplín

Popradská 66

041 32 Košice 1

E-mail: [tomas.alman@upjs.sk](mailto:tomas.alman@upjs.sk)